

MEDI AMBIENT

El canvi climàtic despista orenetes i fruiters

L'escalfament global ha fet avançar entre 20 i 40 dies la maduració de la fruita en els últims 50 anys

MIQUEL BERNIS
BARCELONA

Catalunya és país d'observadors, i alguns d'ells són extraordinaris. Josep Borrell és un pagès jubilat de la Serra d'Almos, a la Ribera d'Ebre, que el 1971 va decidir començar a anotar amb rigor la temperatura i la pluja del seu poble. Vinculat i arrelat com estava a la terra, paral·lelament a les observacions del temps va començar a fer observacions fenològiques, és a dir, anotacions sobre la relació entre el clima i les manifestacions que produeix a la natura. Dades com ara quan ha arribat la primera oreneta o quin dia ha florit l'ametller van començar a formar part de les seves llibretes, un seguiment que va aplicar a fins a 17 espècies vegetals i 5 ocells, seguint els criteris que li facilitava l'Institut Nacional de Meteorologia.

Després de molts anys d'apilar carpetes i col·leccionar dades, l'experiència de Josep Borrell va connectar amb l'interès del Meteocat l'any 2013, i ahir, després d'un temps treballant i fent control de qualitat de les dades, el Servei Meteorològic de Catalunya va publicar

un informe que revela fins a quin punt plantes i animals estan canviant el seu comportament a causa de l'escalfament global.

A principis dels 70 el més habitual era que les orenetes arribessin entre els mesos de març i abril a la Ribera d'Ebre, una arribada que s'ha avançat 24 dies des de llavors. Les dades també mostren una tendència d'aquests ocells a migrar abans: de mitjana marxen 18 dies abans del que ho feien fa 45 anys. En alguns fruiters els canvis encara són més marcats, les peres maduren de mitjana 40 dies abans del que ho feien fa més de quatre dècades, els albercocs 28 dies abans, els préssecs 22 i les pomes 21. L'avançament també és molt marcat en les oliveres, que floreixen 20 dies abans que fa 45 anys, i en canvi s'ha notat menys en la vinya, que comença a florir amb onze dies d'avançament respecte als anys 70.

Una altra manifestació de la natura que ha experimentat un canvi evident és la caiguda de les fulles, que es produeix molt més tard. En general, les fulles dels arbres cauen entre 15 i 25 dies més tard. Les pomeres són les que han notat més el canvi: si abans les fulles a les pome-

Les orenetes han avançat tant la seva arribada com la migració a causa del canvi climàtic. GETTY

res queien cap al 20 de novembre, ara aguanten de mitjana fins a mitjans de desembre.

La sèrie de Josep Borrell no és l'únic seguiment fenològic fet a Catalunya durant els últims anys, però segons Montserrat Busto, tècnica del Meteocat, té un gran valor per l'exhaustivitat i la qualitat de les dades. Entre les sèries fenològiques més importants a Catalunya destaca també la de Pere Comas a Cardedeu, entre el 1952 i el 2005.

L'interès per la fenologia a Catalunya havia començat molt abans, a principis del segle XX, sobretot gràcies a la tasca d'Eduard Fontserè, pioner de la meteorologia catalana i impulsor dels primers estudis. El Servei Meteorològic Nacional va estrenar la seva xarxa fenològica el 1942, tres anys després de desmantellar el primer Servei Meteorològic de Catalunya i confiscar-ne tot el material.

Des del 2013 el Meteocat té una xarxa de 50 observadors fenològics: economistes, pagesos o mossos d'esquadra, persones que participen de manera altruista d'aquest projecte de ciència ciutadana que, en l'era de la tecnologia, demana sobretot aixecar al cap i estar atent als canvis de la natura. —

www.cardonaturisme.cat

ORGANITZA: Ajuntament de Cardona, Agència de Desenvolupament Local de Solsona i Cardona

AMB EL SUPORT DE: SC Produccions, Aquínia Medieval, Fundació Cardona Històrica, Diputació Barcelona